12.11.2026

Justiits- ja digiministri määruse „Riigi Infosüsteemi Ameti põhimäärus“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõukohase määrusega kehtestatakse Riigi Infosüsteemi Ameti (edaspidi ka RIA või *amet*) põhimäärus, mis jõustub 1. jaanuaril 2027. Määrus kehtestatakse Vabariigi Valitsuse seaduse (edaspidi VVS) § 42 lõike 1 alusel[1], mille kohaselt kinnitab ameti põhimääruse minister.

Uue põhimääruse kehtestamise vajadus tuleneb Vabariigi Valitsuse käivitatud riigi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi IKT) korralduse reformist[2]. Reformi ühe sammuna ühendatakse Justiits- ja Digiministeeriumi hallatav riigiasutus Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (edaspidi RIT) Riigi Infosüsteemi Ametiga hiljemalt 1. jaanuaril 2027. Ühendatud valitsusasutuse nimeks jääb Riigi Infosüsteemi Amet. Liitmise tulemusena koonduvad ühte valitsusasutusse riigi infosüsteemi kesksete platvormide korraldamine, küberturvalisuse tagamine ning riigi IKT alusteenused. Eelnõu eesmärk on vähendada riigi IKT-korralduse killustatust ning tagada valdkonna parem koordineerimine. Liitmisega ameti ülesanded ka sisuliselt laienevad: ametist saab terviklik jagatud teenuste osutaja, kes lisaks senistele ülesannetele osutab riigi IKT-alusteenuseid, koordineerib riigi IT-arhitektuuri ja koosvõimeraamistiku kujundamist ning tehisaru valdkonna riiklikku arendamist, korraldab kesksete IT-lahenduste ja -teenuste arendamist ja haldamist ning täidab riikliku küberjuhtimiskeskuse ülesandeid.

Liituvate asutuste senised põhimäärused tunnistatakse kehtetuks järgmiselt:
1) majandus- ja kommunikatsiooniministri 25. aprilli 2011. a määrus nr 28 „Riigi Infosüsteemi Ameti põhimäärus“[3] (RT I, 29.01.2026, 2, edaspidi *määrus nr 28*) tunnistatakse kehtetuks eelnõukohase määruse §-ga 17;
2) ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 12. novembri 2021. a käskkirja nr 225 „Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskuse moodustamine“ lisa 1 „Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskuse põhimäärus“ (edaspidi *RIT-i põhimäärus*) tunnistatakse kehtetuks RIT-i ümberkorraldamise käskkirjaga (vt punkt 1.3).

Riigi Infosüsteemi Ameti ja RIT-i liitmine on osa laiemast digiriigi reformist, mille muud osad, sealhulgas Riigi Digikeskuse loomine, riigiside teenuste üleandmine ja teiste valitsemisalade IT-baasteenuste koondamine, viiakse ellu eraldi otsuste ja õigusaktidega, mitte selle määrusega. Laiemat reformi puudutavaid andmeid on seletuskirjas kasutatud üksnes taustana ning need on määruse mõjudest selgelt eristatud. Määruse mõju avaldub eelkõige avalikus sektoris. Asutuste ühendamine ja ülesannete laiendamine suurendavad üleminekuajal töökoormust, kuid edaspidi peaks ühendatud asutuse töökoormus vähenema, sest kattuvad tugifunktsioonid koondatakse. Teenuste kasutajate töökoormust vähendab see, et senise kahe lepingupartneri asemel on üks ning keskne seire ja intsidentide lahendamise tugi võimaldavad küberturvalisuse ja IT-teenuste toimimisega seotud ülesandeid lahendada keskselt. Ettevõtjate, üksikisikute ega vabaühenduste halduskoormus ei muutu.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiits- ja Digiministeeriumi digiriigi osakonna teenuste talituse nõunik Pille-Riin Vool (pille-riin.vool@justdigi.ee) ja sama osakonna teenuste talituse juhataja Maris Leivategija (maris.leivategija@justdigi.ee) koostöös Riigi Infosüsteemi Ametiga.

---

[1] Vabariigi Valitsuse seadus. – RT I, 07.05.2025, 9. https://www.riigiteataja.ee/akt/107052025009
[2] IKT reform. Kokkuvõte. Justiits- ja Digiministeerium: 2026. https://www.justdigi.ee/sites/default/files/documents/2026-07/IKT%20reformi%20kokkuv%C3%B5te.pdf
[3] Majandus- ja kommunikatsiooniministri 25. aprilli 2011. a määrus nr 28 „Riigi Infosüsteemi Ameti põhimäärus”. – RT I, 29.01.2026, 2. https://www.riigiteataja.ee/akt/129012026002

Valdkonna eest vastutavad Justiits- ja Digiministeeriumi digiriigi valdkonna asekantsler Lauri Luht ning riikliku IKT taristu talituse juhataja digitaristu- ja küberturvalisuse valdkonna asekantsleri ülesannetes Erik Janson.

Eelnõu on keeleliselt toimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Mari Koik (mari.koik@justdigi.ee).

1.3. Märkused

IKT korralduse reform valmistati ette Vabariigi Valitsuse 29. jaanuari 2026. a suuniste alusel ja otsustati valitsuskabineti 11. juuni 2026. a nõupidamisel. Määruse aluseks olevad organisatsioonilised kaalutlused, alternatiivide võrdlus ja mõjuhinnangud on esitatud Vabariigi Valitsuse 11. juuni 2026. a kabinetinõupidamisele esitatud memorandumis[4] ning selle aluseks olnud Ernst & Youngi analüüsis[5]. Kabinetinõupidamisel kiideti heaks üleriigiline IT-töökorraldusmudel, mille üks esimesi samme on RIT-i ja RIA liitmine 1. jaanuaril 2027 ning mille kohaselt on uue ameti roll olla terviklik jagatud teenuste osutaja. Ametisse koondatakse IT-baasteenused, riigi IT-arhitektuuri haldamine ja kesksete platvormide juhtimine, tugevdatakse küberturbevõimekust ning suurendatakse ameti rolli tehisaru kompetentsikeskusena. Seejuures tuleb eristada RIA juhtimisfunktsiooni valitsusasutusena (VVS § 70 alusel) poliitikakujundamisest, millist ülesannet täidab põhiseaduse ning VVS-i järgi Justiits- ja Digiministeerium.

Eelnõu on seotud järgmiste õigusaktide ja menetlustega. Esiteks korraldatakse RIT-i kui ministeeriumi hallatava riigiasutuse ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine ministri käskkirjaga[6] VVS § 43 lõike 3 ning Vabariigi Valitsuse 8. oktoobri 1996. a määruse nr 244 „Valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste moodustamise ja ümberkorraldamise ning nende tegevuse lõpetamise kord“ alusel. Käskkirja kohaselt korraldatakse RIT alates 1. jaanuarist 2027 ümber, ühendades selle RIA-ga. RIT-i tegevus lõpetatakse tema ülesannete, õiguste, kohustuste, vara ja asjaajamise üleandmise teel RIA-le. Teenistujad, kelle töökoht ja tööülesanded ühendamise tõttu ei muutu, jätkavad töösuhet töölepingu seaduse § 112 lõike 1 alusel ameti koosseisus. Ümberkorraldamise ja tegevuse lõpetamise toiminguteks moodustatakse likvideerimiskomisjon, kes esitab ministrile lõpetamisakti 15 päeva jooksul selle allkirjastamisest. Sama käskkirjaga tunnistatakse alates 1. jaanuarist 2027 kehtetuks RIT-i põhimäärus (ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 12. novembri 2021. a käskkirja nr 225 lisa 1).[7] Teiseks valmistatakse sama reformi raames ette Riigi Digikeskuse põhimääruse eelnõu[8], mis on eraldi menetlus ega mõjuta selle määruse sisu. Kolmandaks on Vabariigi Valitsuse tasandil otsustatud, et riigiside teenused ühendatakse ametiga hiljemalt 1. juulil 2029.[9] See tehakse eraldi õigusliku üleminekuna ja seda selles eelnõus ei käsitleta. Vajaduse korral muudetakse õigusakte, milles on nimetatud RIT-i teenuseosutajana.

Eelnõu on seotud kahe 2025.–2027. aasta koalitsioonileppe eesmärgiga.
1. RIA ja RIT-i ühendamisega täidetakse koalitsioonileppe punkti „Konsolideerime riigi IT-majade tugiteenused, töötame välja teenuste ja asutuste ühtse juhtimismudeli“ tegevust „Teenuste ja IT-majade või nende funktsioonide konsolideerimiseks ettepanekute esitamine“.

---

[4] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele. Justiits- ja Digiministeerium: 11.06.2026. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870

[5] Ernst & Young. Riigi IT-majade konsolideerimise analüüs ja tegevuskava. Vahearuanne. Tellija: Justiits- ja Digiministeerium: 01.06.2026. https://www.justdigi.ee/sites/default/files/documents/2026-07/EY_IT-majade_konsolideerimine_vahearuanne_01062026%5B1%5D.pdf

[6] Justiits- ja digiministri 9. septembri 2026. a käskkiri nr 61 „Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskuse ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine“. https://adr.rik.ee/jm/dokument/18992484

[7] Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 12. novembri 2021. a käskkirja nr 225 „Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskuse moodustamine” lisa 1 „Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskuse põhimäärus”, kehtestatud uues sõnastuses justiits- ja digiministri 6. juuni 2025. a käskkirjaga nr 37. http://rit.ee/sites/default/files/documents/2025-06/RITi%20p%C3%B5him%C3%A4%C3%A4rus.pdf

[8] Justiits- ja digiministri määruse „Digiriigi Keskuse põhimäärus” eelnõu kavand, 08.06.2026. Asutuse kavandatav nimetus on 2026. a juuni ja 2026. a septembri vahel muutunud.

[9] IKT reform: Digiriigi Keskus (RIK-i, KeMIT-i ja ReMITK-i liitumisplaan) ja üleriigiline IKT juhtimisraamistik. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele. Justiits- ja Digiministeerium: 10.07.2026, esitatud Vabariigi Valitsuse 16. juuli 2026. a kabinetinõupidamisele. https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT0041A0AE?open

2. Selge õigusliku aluse loomisega riikliku küberjuhtimiskeskuse ülesannete täitmisele (uue põhimääruse § 7 punkt 8) täidetakse koalitsioonileppe punkti „Muudame Eesti küberkaitset“[10] tegevust „SOC funktsionaalsuse riigiülene konsolideerimine“[11].

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õigusega. Seost küberturvalisuse 2. direktiiviga[12] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.08.2014, lk 73–114) (edaspidi eIDAS-e määrus),[13] on selgitatud seletuskirja 3. osas.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest peatükist ja 18 paragrahvist. Uus põhimäärus järgib kehtiva RIA põhimääruse ülesehitust (üldsätted, tegevusvaldkond ja ülesanded, struktuur, juhtimine, rakendussätted), kuid sisu on ajakohastatud ning täiendatud RIT-ilt ülevõetavate ülesannete ja struktuuriüksustega ning arvutitöökohateenuse kasutajate nõukoda käsitleva peatükiga. Alljärgnevalt selgitatakse eelnõuga kavandatavaid sätteid peatükkide kaupa, võrreldes neid RIA kehtiva põhimääruse ja RIT-i põhimäärusega.

1. peatükk „Üldsätted“ (§-d 1–5) sätestab ameti staatuse, aruandluskohustuse, pitsati ja sümbolid, eelarve ning asukoha.

Paragrahvis 1 sätestatakse, et amet on Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, kes esindab oma ülesannete täitmisel riiki, ning ameti ingliskeelne nimetus. Võrreldes kehtiva põhimääruse §-dega 1 ja 2 on sõnastust lihtsustatud: loobutud on deklaratiivsest sättest, et ametil on juhtimisfunktsioon ja ta täidab avalikke ülesandeid õigusaktides ettenähtud alustel, sest see tuleneb niigi VVS-ist, ning ingliskeelne nimetus on staatuse paragrahvis. RIT-i ingliskeelset nimetust ja lühendeid liitmise järel edasi ei kasutata.

Paragrahvis 2 sätestatakse ameti aruandluskohustus digiühiskonna poliitika kavandamise eest vastutava ministri ees ning tegevuse koordineerimine kantsleri poolt. Säte vastab RIA kehtiva põhimääruse §-le 3. Määruse nr 28 § 3 lõikes 3 sisalduvat kohustust kooskõlastada tegevus ministeeriumi osakondadega üle ei võeta, sest ministeeriumi ja ameti koostöö korraldamine on kantsleri kui koordineeriva rolli täitja töö ega vaja põhimääruses eraldi sätestamist. RIT-il hallatava riigiasutusena on aruandluskohustus sama ministri ees, mistõttu juhtimisahel liitmisega sisuliselt ei muutu – senise kahe teenistusliku järelevalve liini asemel jääb üks.

Paragrahvis 3 sätestatakse ameti pitsat ja dokumendiplangid. Säte vastab määruse nr 28 §-le 5, mida on täiendatud dokumendiplankide kirjeldusega.

Paragrahvis 4 sätestatakse, et ametil on oma eelarve. Eelarve kinnitab, seda muudab ja selle täitmist kontrollib minister või tema volitatud isik. Kehtiva põhimääruse § 4 lõiget 2, mille kohaselt on ametil arvelduskontod Riigikassa kontsernikonto koosseisus, uude määrusse üle ei võeta, sest riigiasutuste arvelduste korraldus tuleneb riigieelarve seadusest ega vaja põhimääruses kordamist. Samuti ei võeta uude määrusse üle kehtiva põhimääruse § 4 lõikes 1 sätestatud ameti kulude katmise allikate loetelu (riigieelarve, rahvusvahelistes koostööprojektides osalemisest tulenevad eraldised ja Euroopa Liidu

[11] Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm. https://valitsus.ee/valitsuse-eesmargid-ja-tegevused/valitsemise-alused/tegevusprogramm-0

[12] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. a direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv). – ELT L 333, 27.12.2022, lk 80–152. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX%3A32022L2555

[13] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. a määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ. – ELT L 257, 28.08.2014, lk 73–114. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0910

eraldatud vahendid), sest ameti kulude katmine tuleneb riigieelarve seadusest ja iga-aastasest riigieelarvest ega vaja põhimääruses kordamist.

Paragrahvis 5 sätestatakse ameti asukohana Tallinn. Säte vastab RIA kehtiva põhimääruse §-le 6. Paragrahvi teise lause kohaselt märgitakse ameti mujal asuva struktuuriüksuse asukoht struktuuriüksuse põhimääruses; samasisuline nõue on kehtiva põhimääruse § 6 teises lauses. Ka RIT asub Tallinnas, mistõttu liitmine töökohtade paiknemist ei muuda. Samas on RITil kontor näiteks Tartus, mistõttu on vajalik ka täiendavate asukohtade määramise võimalus.

2. peatükis „Tegevusvaldkond ja ülesanded“ (§-d 6–8) määratakse ameti tegevusvaldkonnad ja ülesanded.

Paragrahvi 6 lõikes 1 sätestatakse ameti tegevusvaldkondadena riigi infosüsteem, küberturvalisus ning riigi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alusteenused (edaspidi *riigi IKT-alusteenused*). Võrreldes RIA kehtiva põhimääruse §-ga 7 lisandub kolmas tegevusvaldkond, riigi IKT-alusteenused, mis vastab RIT-i senisele tegevusvaldkonnale (RIT-i põhimääruse § 8). Mõistet IKT-alusteenused ei ole õigusaktides määratletud ning seda ei peetud vajalikuks määratleda ka RIA kui ühe valitsusasutuse põhimääruses. Kehtiva RIT-i põhimääruse § 8 lõike 1 järgi on IKT-alusteenused arvutitöökohateenuse, serveritaristu teenuse ning nendega seotud lisateenuste ja erilahenduste osutamine. Vabariigi Valitsuse 11. juuni 2026. a kabinetinõupidamise memorandumis kasutatakse samatähenduslikuna mõistet „IKT-baasteenused“, mis [14] hõlmab side-, infrastruktuuri-, arvutitöökoha- ja platvormiteenuseid ning litsentsihaldust koos seotud tugirollidega. Seega mõistetakse IKT-alusteenustena üldjuhul IKT tehnilisi ja töökohateenuseid tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatu tähenduses[15]. Uues põhimääruses hõlmab riigi IKT-alusteenuste valdkond lisaks eeltoodule ka elektroonilist sideteenust.

Paragrahvi 6 lõikes 2 piiritletakse ameti osutatavate teenuste kasutajate ring: amet osutab kokkuleppe alusel valdkonnapõhiseid teenuseid riigiasutustele, riigi asutatud sihtasutustele, kohaliku omavalitsuse organitele ja asutustele ning nende hallatavatele asutustele, avalik-õiguslikele juriidilistele isikutele ja avalikke ülesandeid täitvatele eraõiguslikele juriidilistele isikutele nende avalike ülesannete täitmisega seotud ulatuses, samuti muudele isikutele õigusaktides ettenähtud juhtudel või ülekaaluka avaliku huvi esinemise korral. Määratlus ühendab RIT-i põhimääruse § 8 lõikes 2 sätestatud teenuse kasutajate ringi ameti senise praktikaga ega pane ametile tingimusteta teenuse osutamise kohustust: teenuse osutamise ulatus ja tingimused lepitakse kokku teenusepõhiselt.

Paragrahvis 7 sätestatakse ameti ülesanded ühtse loeteluna, mis katab kõik kolm tegevusvaldkonda. Eelnõu järgi moodustuvad RIA ülesanded valdavalt RIA ja RIT-i senistest sama sisuga ülesannetest. Amet täidab jätkuvalt küberturvalisuse seaduse[16] (KüTS) § 5 tähenduses pädeva asutuse, ühtse kontaktpunkti, ulatuslike küberintsidentide ja kriiside ohjamise eest vastutava pädeva asutuse, küberintsidentide käsitlemise üksuse (CERT – *Computer Emergency Response Team*) ja turvahaavatavuse koordineeritult avaldamise koordinaatori ülesandeid, täidab riikliku küberjuhtimiskeskuse ülesandeid, korraldab kriitilise informatsiooni infrastruktuuri kaitset ja infosüsteemide turvameetmete süsteemi arendamist ning osaleb küberturvalisuse 2. direktiivi[17] (edaspidi NIS2 direktiiv) artiklites 14 ja 16 nimetatud koostöövormides. Paragrahvi 7 punkti 7 kohaselt täidab amet ka e-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seaduse § 2 tähenduses pädeva asutuse ning eIDAS-e määruse artikli 46c tähenduses ühtse kontaktpunkti ülesandeid. Samuti säilivad teised RIA ülesanded, mis tulenevad Euroopa Liidu õigusaktidest (eelkõige eIDAS-e

[14] IKT reform. Kokkuvõte. Justiits- ja Digiministeerium: 2026. https://www.justdigi.ee/sites/default/files/documents/2026-07/IKT%20reformi%20kokkuv%C3%B5te.pdf
[14] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele, lk 1, 11.06.2026. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870
[15] Vabariigi Valitsuse 7. detsembri 2017. a kabinetinõupidamisel heaks kiidetud IKT teenuste mudel. https://dhs.riigikantselei.ee/avalikteave.nsf/documents/NT0031511A?open
[16] Küberturvalisuse seadus. – RT I, 22.05.2018, 1 (https://www.riigiteataja.ee/akt/122052018001); viimati muudetud RT I, 30.12.2025, 4 (https://www.riigiteataja.ee/akt/130122025004).
[17] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. a direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv). – ELT L 333, 27.12.2022, lk 80–152. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX%3A32022L2555

määrus[18] ja NIS2 direktiiv). RIA kehtiva põhimääruse deklaratiivseid punkte, mis kordavad seadusest niigi tulenevat (näiteks riigivara valdamine ja kasutamine, märgukirjadele ja selgitustaotlustele vastamine, haldusaktide andmine ning muude seadusest tulenevate ülesannete täitmine), uude määrusesse üle ei võeta.

Senisest valdkonnapõhisest ülesannete loetelust loobutakse, sest see dubleerib ebavajalikult ülesannete jaotust struktuuriüksuste vahel. RIA ülesannete jaotus struktuuriüksuste vahel sätestatakse uue põhimääruse §-s 10 kooskõlas Vabariigi Valitsuse seaduse § 42 lõike 2 punktiga 4, mille järgi sisaldab valitsusasutuse põhimäärus muu hulgas struktuuriüksuste põhiülesandeid. Järgnevalt kirjeldatakse uue põhimääruse erinevusi võrreldes RIA ja RIT-i seniste ülesannetega.

1. Peamise sisulise muudatusena **lisatakse RIA põhimäärusesse RIT-i seniste valdkondade ülesanded (punktid 12–14)**. Seeläbi võetakse RIA põhimäärusesse üle RIT-i põhimääruse §-des 8 ja 9 sätestatud tegevusvaldkond ja ülesanded, sh arvutitöökohateenuse, serveritaristu teenuste ning nendega seotud lisateenuste ja erilahenduste pakkumise ülesanne. Teenustega seotud lisateenused ja erilahendused sõltuvad standardteenuseid kasutavate asutuste vajadustest. Lisateenus on keskselt hallatav teenus, mida saavad asutused vastavalt vajadusele lisaks kasutada, kui standardteenusest ei piisa. Erilahendus on teenus, mis on loodud ühe konkreetse asutuse jaoks ja mis pole laiendatav teistele asutustele. Muudatus põhineb Vabariigi Valitsuse 11. juuni 2026. a kabinetinõupidamise memorandumis sõnastatud otsusele 1, mille järgi ühendatakse Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus Riigi Infosüsteemi Ametiga hiljemalt 1. jaanuaril[19] 2027. Justiits- ja digiministri 9. septembri 2026. a käskkirja nr 61 kohaselt lõpetatakse RIT-i tegevus 1. jaanuaril 2027 tema ülesannete, õiguste, kohustuste, vara ja asjaajamise üleandmise teel Riigi Infosüsteemi Ametile.

RIT-i põhimääruse §-s 9 sätestatud ülesanded on uues põhimääruses hõlmatud järgmiselt: IKT-alusteenuste osutamine ja toimepidevuse tagamine, sealhulgas riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude majutamine (punkt 1), sisaldub § 7 punktis 13 ning sellega seotud tegevuskava ja eelarve väljatöötamine § 7 punktis 15 ja § 12 punktis 7; IKT-alusteenuste osutamiseks vajalike teenuste, lahenduste, süsteemide ja IKT-varade hooldamine, hankimine, arendamine, haldamine ning infoturbe tagamine (punkt 2) sisaldub § 7 punktis 12 ja § 10 lõike 6 punktides 2–5; ettepanekute tegemine arengudokumentide, õigusaktide ja standardite väljatöötamiseks või muutmiseks (punkt 3) sisaldub § 7 punktides 16 ja 17; koostöö arendamine (punkt 4) sisaldub § 7 punktis 18; pilvteenuste kasutuselevõtmise toetamine ja sellekohaste teenuste pakkumine (punkt 5) sisaldub § 7 punktis 12, mis hõlmab pilve- ja serveritaristu teenuste arendamise, haldamise ja osutamise korraldamist, ning § 10 lõike 7 punktis 8, mille kohaselt korraldab kliendikogemuse ja teenuste juhtimise keskus riigi IKT-alusteenuste pakkumist, liitumist ja kasutuselevõttu; riigisaladuse kaitse korraldamine (punkt 6) sisaldub § 10 lõike 8 punktis 8; riigi kaitsetegevuse kavas määratud püsivate riigikaitseülesannete tagamine (punkt 7) ning muude õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmine (punkt 8) on hõlmatud § 7 punktiga 25, mille kohaselt täidab amet muid õigusaktidest tulenevaid ülesandeid.

Paragrahvi 7 punktis 14 ja § 10 lõike 6 punktis 1 sätestatav elektroonilise sideteenuse ülesanne katab ameti senise riigivõrgu teenuse. Ülesanne on sõnastatud teenusepõhiselt, et see ei sõltuks võrgu tehnilisest korraldusest. Erinevalt punktidest 12 ja 13 ei pärine see ülesanne RIT-i põhimäärusest, vaid on seni RIA riigi infosüsteemi teenistuse ülesanne (RIA kehtiva põhimääruse § 13 lõike 2 punkt 1). Sätete sõnastust täpsustatakse võrreldes RIA kehtiva põhimäärusega, arvestades VVS-is seatud detailsemaid nõudeid valitsusasutuse põhimäärusele.

2. Laiendatakse RIA senist ülesannet tehisaru valdkonnas (punkt 3). RIA kehtiva põhimääruse § 13 lõike 2 punkti 8 järgi on riigi infosüsteemi teenistuse ülesanne „masinõppel ja keeletehnoloogial põhinevate riigi infosüsteemi toimimiseks vajalike infosüsteemide arendamise ja haldamise korraldamine“. Seda ülesannet laiendatakse – edaspidi toetab RIA avaliku sektori asutusi tehisaru kasutuselevõtul, koordineerib

[18] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. a määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ. – ELT L 257, 28.08.2014, lk 73–114. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0910

[19] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele. Justiits- ja Digiministeerium: 11.06.2026, lk 28. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870

tehisaru valdkonna riiklikku arendamist, sealhulgas kesksete lahenduste arendamist ja juurutamist, turvalisuse tagamist ning kogukonna valdkondliku kompetentsi edendamist.[20] Vabariigi Valitsuse 11. juuni 2026. a kabinetinõupidamise memorandumi otsuse järgi kujundab RIA edaspidi riigis terviklikku lähenemist tehisaru süsteemsele kasutuselevõtule avalikes teenustes, toetades selle turvalist, tõhusat ja laiapõhjalist rakendamist kogu avalikus sektoris.[21] Sätte uus sõnastus hõlmab selle eesmärgi.

3. Antakse riigi IT-arhitektuuri ja koosvõimeraamistiku kujundamise koordineerimise ülesanne (punkt 5). Ülesanne tuleneb Vabariigi Valitsuse 11. juuni 2026. a kabinetinõupidamise otsusest, millega anti RIA-le riigi IT-arhitekti ülesanded. Memorandumi kohaselt võtab RIA senisest suurema rolli üleriigilise IT-arhitektuuri kujundaja ja järelevalvajana ning RIA koosseisu kuuluv riigi IT-peaarhitekt koordineerib riigi IT-arhitektuuri, koosvõime, kesksete komponentide kasutamise ning tehnoloogiliste valikute kujundamist ja seiret üle IT-majade, esitades ettepanekud otsustamiseks üleriigilise IKT juhtimisraamistiku arhitektuurinõukojale.[22]

4. Antakse kesksete IT-lahenduste ja -teenuste arendamise, haldamise ja majutamise korraldamise ning nende kasutamise koordineerimise ülesanne (punkt 6). Muudatus põhineb Vabariigi Valitsuse 11. juuni 2026. a kabinetinõupidamise memorandumis sõnastatud otsusel 3, mille järgi IT-baasteenuseid pakub avalikus sektoris alates aastast 2030 üksnes RIA, v.a erandjuhtudel, milleks annab kirjaliku kinnituse Justiits- ja Digiministeerium või RIA.[23] Memorandumis täpsustatakse, et ettepanekute tulemusena konsolideeritakse kõikidest praegustest IT-arenduskeskustest side-, infrastruktuuri-, arvutitöökoha- ja platvormiteenused ning litsentsihaldus koos tugipersonaliga. Samuti viiakse RIA-sse üle RIAga kokkulepitud olulisimad üleriigilised jagatud (kesksed) lahendused. Nende sammudega tuuakse kogu riiklik digitaristu RIA ühtse juhtimise ja keskse küberturbekorralduse alla.[24] Selle muudatuse tõttu ei sätestata uues põhimääruses eraldi RIA kehtiva põhimääruse § 8 lõike 3 punktis 4 sätestatud ülesannet, mille järgi RIA „korraldab riigi infosüsteemi kuuluvate kesksete platvormide arendamist, haldamist ja majutamist“. Sisuliselt on kehtiv punkt uuest punktist kitsam ning hõlmatakse uue punkti alla.

5. Sätestatakse selge õiguslik alus riikliku küberjuhtimiskeskuse ülesannete täitmisele (punkt 8).

Küberjuhtimiskeskuse eesmärk on luua reaalajalähedane olukorrateadlikkus küberruumist ning tagada kiirem võimekus tuvastada ja ennetada Eesti kriitiliste digiteenuste intsidente ja toetada nende lahendamist. Küberjuhtimiskeskuse ülesanne hõlmab endas järgmisi funktsioone:

1. Keskne seiresüsteem. Tekib riiklikul tasemel reaalajalähedane tervikpilt kriitiliste teenuste toimimisest ja omavahelistest seostest, mis võimaldab jagada ohuteavet (vastavalt teadmisvajadusele) ning teha teadlikke otsuseid, tagades seeläbi teenuste töökindluse ja turvalisuse.

2. Ründepinna haldus. Võimaldab tuvastada kõik asutusele kuuluvad internetis nähtavad varad ning annab võimalike turvanõrkuste ja ohtude korral sisendi tööriistadele, et probleem lahendada.

3. Turvaoperatsioonide platvorm on olukorrapildi loomise ja analüüsimise tööriist, mis aitab tehisaru abil üles leida olulise haavatavuse ning loob tervikpildi, mille alusel on võimalik haavatavuse lahendamisega edasi tegeleda.

4. Automatiseerimine ja reageerimine. Võimaldab saadud sisendi alusel käivitada tegevused turvanõrkuse lahendamiseks vastavalt seadistatud reeglitele (näiteks blokeerida ohu korral tulemüüris IP-aadressi või isoleerida pahavaraga nakatunud arvuti võrgust). Riikliku küberjuhtimiskeskuse tegevuse tulemusena tekib

[21] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele. Justiits- ja Digiministeerium: 11.06.2026, lk 22. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870
[22] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele. Justiits- ja Digiministeerium: 11.06.2026, lk 28. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870
[23] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele. Justiits- ja Digiministeerium: 11.06.2026, lk 28. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870
[24] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele. Justiits- ja Digiministeerium: 11.06.2026, lk 22-23. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870

reaalajalähedane olukorrateadlikkus küberruumist ning paraneb riigi võimekus ennetada ja lahendada intsidente. Keskne ööpäevaringne võimekus suurendab ressursitõhusust, vähendab dubleerimist ja koondab eksperditeadmised ühte kohta.

Keskne koordinatsioon parandab ülevaadet teenuste ristsõltuvusest, aitab vältida ahelreaktsioone ning vähendab olukordi, kus probleemidest saadakse teada alles pärast teenuse häirumist. Kriitiliste teenuste toimimine muutub prognoositavamaks ja juhitavamaks, sest intsidentide käsitlus ei sõltu enam üksiku asutuse võimekusest, vaid on keskelt koordineeritud. Lisaks paraneb võime hinnata teenuste ristsõltuvust ja vältida ahelreaktsiooni.

Selle tulemusena tekib riiklikul tasemel keskne võimekus:
1) ohuteabe keskseks kogumiseks ja analüüsimiseks – ööpäevaringne seire, intsidentide lahendamise tugi ning võimalus kasutada eksperditeadmisi ja toimivaid lahendusi;
2) kriitiliste teenuste muudest teenustest sõltuvuse kaardistamiseks – võimaldab teenuse tõrke korral kiiremini aru saada, kus ja milles on probleem, ning sellele kiiresti reageerida;
3) kriitiliste teenuste turvatasemete ja nõuete (sh mittefunktsionaalsed nõuded ja logihaldus) ühtlustamiseks ja tõhustamiseks;
4) keskselt minimaalsete infoturvanõuete ja lisakaitsekihi rakendamiseks;
5) riikliku taristu lihtsustamiseks ning riigis kasutatava riist- ja tarkvara komponentide turbealase nähtavuse parandamiseks.

Lisaks aitab riiklikul tasemel keskne lahendus tõhustada ressursikasutust, vähendada kulusid ja toetada keskse intsidendiandmete töötlusega Euroopa Komisjoni välja pakutud ühtse teavituspunkti (*single entry point*) funktsiooni täitmist.

Samas on oluline arvestada, et küberjuhtimiskeskus ei ole kõikehõlmav lahendus teenuste toimepidevuse ja küberturvalisuse probleemidele. See ei asenda ühegi asutuse sisemist IT-teenuste haldust ega võta teenuste omanikelt vastutust, vaid loob keskse tuvastus-, koordineerimis- ja reageerimisvõimekuse, mis võimaldab tehisaru ajastu kiiresti arenevatele ja skaleeritavatele ohtudele tõhusamalt reageerida ning hoida usaldust Eesti digiriigi toimimise vastu.

Küberjuhtimiskeskuse ülesannete täitmise korraldamine on uue põhimääruse § 10 lõike 1 punkti 3 kohaselt küberturvalisuse keskuse põhiülesanne, mida keskus täidab koostöös teiste RIA struktuuriüksustega, sest küberjuhtimiskeskuse ülesanded hõlmavad nii riigi infosüsteemi kui ka küberturvalisuse tagamise elemente.

Kuigi küberjuhtimiskeskuse ülesanne on kaudselt tuletatav ka RIA praeguse põhimääruse sõnastusest, on teenuse pakkumiseks vaja sätestada selge õiguslik alus. RIA-l on juba Eesti interneti protokolli aadressiruumis ning Eesti riigitunnusega seotud domeenide vaatluse teostamise, võrgu- ja infosüsteemide turvalisust ohustavate riskide ning nende mõju analüüsimise ja ohuteadete edastamise ülesanne RIA põhimääruse § 13 lõike 1 punkti 4 alusel. NIS2 direktiivi rakendamisega seoses sätestati RIA põhimääruses RIA küberturvalisuse keskuse ülesannetena ka küberohtude, turvahaavatavuse ja küberintsidentide seire ning analüüsi korraldamine riiklikul tasandil (§ 13 lõike 1^1 punkt 6) ning taotluse korral asjaomastele teenuseosutajatele abi osutamine nende võrgu- ja infosüsteemide reaalajalise või reaalajalähedase seirega (sama lõike punkt 7). Kuigi kogumina oleks eelmainitud punktidest küberjuhtimiskeskuse ülesande täitmine kaudselt tuletatav, ei anna see siiski piisavat alust sellise teenuse osutamiseks teistele asutustele ning potentsiaalselt tulevikus ka olulistele ettevõtjatele. Seega on RIA tegevuse ja ressursside kasutuse läbipaistvuse tagamiseks vaja küberjuhtimiskeskuse ülesande täitmine sätestada eraldi.

6. Järelevalveülesanne sõnastatakse selgemalt digi- ja kübervaldkondade ülesena (punkt 21), hõlmates kõiki ameti tegevusvaldkondi. RIA kehtivas põhimääruses paikneb järelevalve säte küberturvalisuse valdkonna ülesannete hulgas (§ 8 lõike 4 punkt 6), mis võib jätta mulje, et järelevalvepädevus piirdub küberturvalisusega. Samas on RIA-l järelevalveülesanded ka avalike digiteenuste valdkonnas. Näiteks teostab RIA riiklikku ja haldusjärelevalvet e-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seaduses sätestatud nõuete ning avaliku teabe seaduses sätestatud infosüsteemide

andmevahetuskihiga seotud nõuete üle. Samuti seati Vabariigi Valitsuse 11. juuni 2026. a kabinetinõupidamise memorandumis RIA-le ootus teha järelevalvet digiriigi valdkondade põhimõtete, standardite ja otsuste järgimise üle riigi infosüsteemide arendamisel ning esitada regulaarselt ülevaade digiriigi poliitika ja strateegia kujundajatele.[25] Nendel põhjustel sätestatakse RIA järelevalve selgemalt digi- ja kübervaldkondade ülesena.

Paragrahvis 8 sätestatakse ameti töökorralduslikud kohustused: sidekanalite pidev kättesaadavus, turvalised tööruumid ja varusüsteemid, päringute halduse infosüsteem, tegevuse konfidentsiaalsus ja usaldusväärsus, piisav teenistujate arv ning teenistujate väljaõpe. Säte vastab RIA kehtiva põhimääruse §-le 9[1] ja põhineb NIS2 direktiivi artiklis 11 küberintsidentide käsitlemise üksusele sätestatud võimekusnõuetel, mis peavad olema riigi sees kindlaks määratud. Paragrahvis määratletakse ka eelnõus läbivalt kasutatav mõiste „teenistujad“, mis hõlmab nii ametnikke kui ka töötajaid ja on kooskõlas avaliku teenistuse seaduse terminikasutusega. See on oluline ka seetõttu, et liitmise järel töötavad ametis nii senised RIA ametnikud ja töötajad kui ka RIT-i töölepingulised töötajad.

3. peatükk „Struktuur ja struktuuriüksuste põhiülesanded“ (§-d 9 ja 10) sätestab ameti uue struktuuri.

Paragrahvis 9 sätestatakse ameti struktuuriüksustena küberturvalisuse keskus, riigi infosüsteemi keskus, tehnoloogia ja taristu keskus, kliendikogemuse ja teenuste juhtimise keskus ning peadirektorile vahetult alluvad osakonnad. RIA kehtiva põhimääruse § 10 kohaselt on ameti struktuuriüksused küberturvalisuse keskus, riigi infosüsteemi teenistus ja peadirektorile vahetult alluvad osakonnad. RIT-i põhimääruse § 11 kohaselt jaguneb RIT tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnaks, teenuste juhtimise valdkonnaks ja direktorile alluvateks osakondadeks.

Eelnõu kohaselt kujundatakse liidetud asutusele neljal keskusel põhinev struktuur, milles tehnoloogia ja taristu keskus ning kliendikogemuse ja teenuste juhtimise keskus võtavad üle RIT-i põhitegevuse. Samuti muudetakse senine nimetus riigi infosüsteemi teenistus riigi infosüsteemi keskuseks. Seeläbi sätestatakse RIA peamised struktuuriüksused (n-ö sambad) ühetaolise nimetusega „keskus“. Seejuures tuleb eristada RIA keskust kui valitsusasutuse struktuuriüksust omaette riigiasutusest, mille nimetuses võib samuti sisalduda sõna „keskus“ (nt Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus, Riigi Digikeskus, Riigi Tugiteenuste Keskus). Kuigi nimetus „keskus“ ei ole VVS-i ega muu Eesti õigusaktiga reserveeritud omaette riigiasutustele, on selle nimetuse kasutamine struktuuriüksustel tekitanud praktikas küsimusi. RIA keskuste õiguslik staatus struktuuriüksusena ei tulene nende nimetusest, vaid nende moodustamise alusest (valitsusasutuse põhimääruses), piiratud pädevusest (struktuuriüksuse ülesanded vaid asutuse ülesannete piires) ning juhtimis- ja esinduskorraldusest (§ 14 järgi juhib keskust peadirektori asetäitja, kes on peadirektori alluvuses). Seega on RIA keskused asutuse struktuuriüksusena sarnased veel kaheksa Eesti valitsusasutuse struktuuriüksusega, mis kasutavad või saavad põhimääruse järgi kasutada nimetuses sõna „keskus“.[26]

Paragrahvis sätestatakse ka struktuuri paindlikkuse reeglid (osakonnad ja allstruktuuriüksused, vahetult peadirektorile alluvad teenistujad) ning teenistuskohtade kinnitamise kord: teenistuskohtade maksimaalse arvu kinnitab minister peadirektori ettepanekul ja koosseisu peadirektor. See kord vastab RIA kehtivale põhimäärusele ning asendab RIT-is kehtivat korda, mille kohaselt kehtestab töökohtade koosseisu direktor.

---

[25] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele, lk 10, 11.06.2026. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870

[26] Häirekeskuse põhimääruse § 13 lg 1 p-d 3–6. Põhja, Ida, Lääne ja Lõuna keskus. https://www.riigiteataja.ee/et/akt/105092025004; Päästeameti põhimääruse § 14 lg 1 p-d 11–15: demineerimiskeskus ja neli päästekeskust. https://www.riigiteataja.ee/et/akt/105062025005; Põllumajandus- ja Toiduameti põhimääruse § 10 lg 2 ja § 11: teenuste, teadmus- ja arendusteenuste ning tugiteenuste keskus. https://www.riigiteataja.ee/et/akt/101042026002; Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti põhimääruse §-d 13 ja 17 – keskus struktuuriüksuse liigina ja kolm keskust. https://www.riigiteataja.ee/et/akt/105062025006; Haridus- ja Noorteameti põhimääruse § 7 lg-d 1 ja 3: keskus võib olla osakonna allüksus või alluda peadirektorile. https://www.riigiteataja.ee/et/akt/125082026003; Terviseameti põhimääruse § 7 lg 1: osakondade koosseisu võivad kuuluda keskused. https://www.riigiteataja.ee/et/akt/128042026002; Kaitseväe põhimääruse § 6 lg 2. https://www.riigiteataja.ee/et/akt/128062018008?leiaKehtiv; Riigikantselei põhimääruse § 10 lg 1 p 7: tippjuhtide kompetentsikeskus. https://www.riigiteataja.ee/et/akt/104012022014?leiaKehtiv

Struktuuriüksuse pädevuse kindlaksmääramine struktuuriüksuse põhimääruses ning teenistujate õiguste, kohustuste ja vastutuse määramine ametijuhendiga on koondatud uue põhimääruse § 9 lõigetesse 2 ja 5. Struktuuriüksuse põhimääruse kinnitab peadirektor uue põhimääruse § 12 punkti 2 alusel. Peadirektori õigus kinnitada struktuuriüksuse põhimäärus hõlmab ka õigust moodustada talle vahetult alluvad osakonnad, keskuste osakonnad ning osakondade allstruktuuriüksused. RIA kehtivas põhimääruses sisalduvad need reeglid eraldi §-s 11. Struktuuriüksuste põhimäärused kehtestatakse liitmise ettevalmistamise käigus nii, et need jõustuvad koos uue põhimäärusega.

Paragrahvis 10 sätestatakse struktuuriüksuste põhiülesanded. Küberturvalisuse keskuse ülesanded (lõiked 1–4) vastavad, välja arvatud lõike 1 punkt 3, sisult RIA kehtivale põhimäärusele, sealhulgas küberintsidentide käsitlemise üksuse ja turvahaavatavuse koordineeritult avaldamise koordinaatori ülesannete detailne loetelu, mis põhineb KüTS-il ja NIS2 direktiivi artiklitel 11 ja 12. Lõike 1 punktis 3 sätestatav riikliku küberjuhtimiskeskuse ülesannete täitmise korraldamine on uus ülesanne (vt § 7 punkti 8 selgitus). Loamenetluse korraldamise ülesanne sõnastatakse senisest laiemalt, et see kataks lisaks kvalifitseeritud usaldusteenuse osutaja tegevuslubadele ka tulevikus lisanduvad load. Riigi infosüsteemi keskuse ülesanded (lõige 5) vastavad senise riigi infosüsteemi teenistuse ülesannetele, mida täiendatakse kesksete IT-lahenduste ja -teenuste koordineerimise, arendamise ja haldamise ning nende kasutamise koordineerimise ülesandega (punkt 10). Lõike 5 punktis 8 on tehisaru valdkonna ülesanne sõnastatud varasemast laiemalt tulenevalt Vabariigi Valitsuse 11. juuni 2026. a kabinetinõupidamise memorandumi otsusest, mida on täpsemalt selgitatud ülal § 7 juures.

Tehnoloogia ja taristu keskuse ülesanded sätestatakse lõikes 6. Punktis 1 sätestatav elektroonilise side teenuse osutamine ning selleks vajaliku taristu arendamine ja haldamine on seni RIA riigi infosüsteemi teenistuse ülesanne (RIA kehtiva põhimääruse § 13 lõike 2 punkt 1), mis antakse tehnoloogia ja taristu keskusele, et koondada taristuteenused ühte struktuuriüksusesse. Punktides 2–5 ja 7 võetakse üle RIT-i tehnoloogia ja innovatsiooni valdkonna ülesanded (RIT-i põhimääruse § 12 lõige 1): riigi IKT-alusteenuste taristu, serveritaristu (sealhulgas kõrgjõudlusega arvutustaristu) ja arvutitöökohateenuse süsteemide hooldamine, arendamine ja haldamine, riigi IKT-alusteenustega seotud infosüsteemide käideldavuse, tervikluse ja konfidentsiaalsuse tagamine ning uute tehnoloogiate kasutuselevõtt. Ülesande täitmise täpne ulatus sõltub selleks määratud ressurssidest. Punktis 6 sätestatav riigi infosüsteemide majutamise korraldamine koondab keskusesse seni RIA ja RIT-i täidetud majutusülesanded (RIA kehtiva põhimääruse § 8 lõike 3 punkt 1 ja RIT-i põhimääruse § 9 punkt 1). Punkti 8 kohaselt osaleb keskus oma valdkonna õigusaktide, strateegiate, arengukavade, sihtprogrammide ja eelarvete väljatöötamisel samamoodi nagu teised keskused. Muudatus on vajalik, sest RIT-i tegevuse lõppemisel peavad tema senised ülesanded olema sätestatud ameti põhimääruses ja jaotatud ameti struktuuriüksuste vahel.

Kliendikogemuse ja teenuste juhtimise keskuse põhiülesanded (lõige 7) ühendavad RIT-i teenuste juhtimise valdkonna kliendisuunalised ülesanded (RIT-i põhimääruse § 12 lõige 2) – sealhulgas kasutajatoe ja arvutitöökohateenuse – IT-varade halduse, ameti strateegilise planeerimise ja tulemusjuhtimise ning teenuste portfelli keskse haldamisega. Sellega luuakse liidetud asutuses ühtne teenuste juhtimise ja kliendikogemuse võimekus, et teenindada kõiki ameti tegevusvaldkondi. Lõike 7 punktid 5, 7, 8 ja 9 (teenuse kasutajate vajaduste ja rahulolu analüüs, kasutajatugi, riigi IKT-alusteenuste pakkumise, liitumise ja kasutuselevõtu korraldamine ning arvutitöökohateenuse IT-vara haldamine) vastavad RIT-i põhimääruse § 12 lõike 2 punktidele 1–4, 7 ja 9. Punktides 4, 6 ja 11 sätestatavad ülesanded (protsessijuhtimise ja teenuste arendamise metoodikate kujundamise koordineerimine, teeninduskanalite ja iseteeninduslahenduste arendamise koordineerimine ning teenuse kasutajate ja kogukonna kompetentsi edendamine) põhinevad RIT-i kvaliteedijuhtimise, teenuse kasutajatega suhtluse haldamise ning teenuse kasutajate nõustamise ja juhendamise ülesannetel (RIT-i põhimääruse § 12 lõike 2 punktid 5, 6 ja 8), kuid laienevad kõigile ameti teenustele. Punktides 1–3 sätestatavad strateegilise planeerimise ja tulemusjuhtimise, teeninduse ja kliendikogemuse juhtimise ning teenuste portfelli keskse haldamise ülesanded on RIA kehtivas põhimääruses peadirektorile vahetult alluvate osakondade ülesanded, mis koondatakse samasse keskusesse. Punkti 10 kohaselt osaleb keskus oma valdkonna õigusaktide, strateegiate, arengukavade, sihtprogrammide ja eelarvete väljatöötamisel.

Peadirektorile vahetult alluvate osakondade ülesanded (lõige 8) hõlmavad kommunikatsiooni, teavitus- ja ennetustegevust, transpordi- ja büroohaldust, teabehaldust ja juhtkonna toetamist, personalijuhtimist, infoturvet ja riskihaldust, teenistujate infoturbealase teadlikkuse parandamist, riigisaladuse kaitset, tuleohutusnõuete täitmise korraldamist, teenistuskohustuste rikkumiste ennetamist ja menetlemist, IT-arendusprojektide juhtimist, õigusnõustamist, riigihangete koordineerimist, õigusaktide väljatöötamises osalemist, ameti õigushuvide esindamist, isikuandmete kaitset ning finantsjuhtimist, varahaldust ja eelarve eelnõude koostamise koordineerimist. Loetelu koondab RIA kehtiva põhimääruse ja RIT-i põhimääruse vastavad tugifunktsioonid.

Lõikega 9 antakse peadirektorile õigus anda kiireloomulise töökorralduse rakendamise vajaduse korral §-s 10 sätestatud ülesandeid § 12 punkti 2 alusel ajutiselt üle teisele struktuuriüksusele, sätestades ülesande vastava struktuuriüksuse põhimääruses. Sätte eesmärk on tagada paindlikkus ameti ülesannete jaotamisel struktuuriüksuste vahel. Riigi Infosüsteemi Ameti tegevus peab sobima kiirelt areneva tehnoloogilise keskkonnaga, mis nõuab praktikas ülesannete ümberkorraldamist. Kui ümberkorraldus on püsiv, tehakse vastav muudatus ameti põhimääruses esimesel võimalusel. Volitus ülesandeid jaotada on üksnes struktuuriüksuste vahel – peadirektor ei saa võtta ametile kui asutusele uusi ülesandeid ega loobuda olemasolevatest. Läbipaistvuse tagab nõue sätestada ülesanne vastava struktuuriüksuse põhimääruses, mis avalikustatakse ameti veebilehel.[27] Kohustus teavitada tehtud otsusest viivitamata ministrit tagab ministrile teadmise asutuse struktuursetest ja funktsionaalsetest muudatustest ning võimaldab tal teostada efektiivset teenistuslikku järelevalvet ameti üle. Tegemist ei ole uue volitusega, vaid olemasoleva volituse laiendamisega: samasisuline volitus on peadirektoril RIA kehtiva põhimääruse § 13 lõike 1^4 alusel küberintsidentide käsitlemise üksuse ülesannete jaotamiseks.

4. peatükk „Juhtimine“ (§-d 11–15) sätestab ameti juhtimise korralduse.

Paragrahvides 11 ja 12 sätestatakse, et ametit juhib peadirektor, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist minister kantsleri ettepanekul, ning peadirektori ülesanded: ameti töö juhtimine, sisemiste kordade ja struktuuriüksuste põhimääruste kinnitamine, teenistujate ametisse nimetamine ja töölepingute sõlmimine, teenistuslik järelevalve, sisekontrolli süsteemi rakendamine ja siseauditi eest vastutava isiku määramine, korruptsiooni ennetamise meetmete rakendamine, ameti eelarve ettepaneku esitamine, riigivara heaperemehelik kasutamine, ameti esindamine ja volituste andmine, lepingute sõlmimine, komisjonide ja töörühmade moodustamine ning muude talle pandud ülesannete täitmine. Peadirektori ülesannete loetelu on koondatud 12 punktiks; RIA kehtiva põhimääruse § 15 loetelus on 20 punkti (sealhulgas punkt 18^1), millest kaks on kehtetud. Koondamisel on välja jäetud punktid, mis kordavad seadusest tulenevat. Asutuse siseauditi eest vastutava isiku määrab peadirektor (§ 12 punkt 5).

Erinevalt senisest praktikast, kus siseaudiitor on infoturbe valdkonna koosseisus, on siseauditi eest vastutav isik kavas allutada vahetult peadirektorile (§ 9 lõige 3), mis tagab siseauditi sõltumatuse auditeeritavatest struktuuriüksustest.

Paragrahvis 13 sätestatakse peadirektori käskkirjade ja korralduste andmine ning vormistamine sarnaselt RIA kehtiva põhimääruse §-ga 16. Erinevusena vormistatakse ja registreeritakse käskkirjad ja kirjalikud korraldused § 13 lõike 2 kohaselt ameti teabehalduse korra järgi, mille kinnitab peadirektor § 12 punkti 2 alusel. Uue põhimääruse **§-s 14** sätestatakse, et peadirektori asetäitja juhib keskust ja korraldab osakonnajuhataja kaudu talle alluvate osakondade ja teenistujate tööd ning tema teenistusülesanded määratakse ametijuhendis ja struktuuriüksuse põhimääruses. Peadirektori äraolekul asendab teda § 11 lõike 2 kohaselt peadirektori määratud asetäitja või muu ametnik. Uue põhimääruse **§-s 15** sätestatakse osakonnajuhataja ülesanded: osakonnajuhataja juhib osakonda, allub vahetult peadirektorile või peadirektori asetäitjale vastavalt osakonna põhimääruses sätestatule ning tagab osakonna põhimäärusega kinnitatud ülesannete õiguspärase, õigeaegse ja asjatundliku täitmise ning osakonnale eraldatud ressursside sihipärase ja efektiivse kasutamise. Osakonnajuhataja vastutusvaldkond, täpsemad teenistusülesanded, pädevus, õigused ja vastutus määratakse ametijuhendis ja struktuuriüksuse

[27] RIA veebileht (10.09.2026). https://www.ria.ee/amet-uudised-ja-kontakt/amet-ja-juhtkond/ameti-ulesanded-ja-struktuur)

põhimääruses. Säte vastab sisult RIA kehtiva põhimääruse §-le 18, mille kohaselt juhib struktuuriüksuse juht struktuuriüksust ja korraldab selle ülesannete täitmist vastavalt ametijuhendile.

5. peatükk „Arvutitöökohateenuse kasutajate nõukoda“ (§ 16) sätestab ameti juures tegutseva arvutitöökohateenuse kasutajate nõukoja ülesande, koosseisu, õigused ja töökorra.

Paragrahvi 16 lõike 1 kohaselt tegutseb ameti juures nõuandva õigusega teenuse kasutajate nõukoda, kelle ülesanne on koordineerida arvutitöökohateenuse osutamist ja pakkumist. Säte lisatakse, et jätkata seni RIT-i juures tegutsenud samasuguse nõukoja toimimist (RIT-i põhimääruse § 16).

Lõike 2 kohaselt koosneb nõukoda esimehest ja liikmetest. Nõukoja esimees on valdkonna eest vastutava ministeeriumi kantsler. Teiste ministeeriumide kantslerid ja riigisekretär esitavad nõukotta nimetamiseks igaüks ühe esindusliikme ja tema asendusliikme ning nõukoja koosseisu nimekirja kinnitab valdkonna eest vastutava ministeeriumi kantsler käskkirjaga. Lõike 3 kohaselt on nõukojal õigus teha peadirektorile ettepanekuid arvutitöökohateenuse kohta, arvutitöökohateenuse kasutajatele osutatava teenuse standardite, kvaliteedi ja efektiivsuse parendamiseks ning ameti ja arvutitöökohateenuse kasutajate vahelise tööjaotuse parendamiseks. Lõigetes 4–6 sätestatakse nõukoja töökord. Nõukoja töövorm on koosolek ning korralised koosolekud toimuvad vähemalt kord poolaastas. Koosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa üle poole nõukoja koosseisust, ning otsus on vastu võetud, kui selle poolt hääletab üle poole koosolekul osalenud nõukoja liikmetest. Koosolekust võtavad sõnaõigusega osa peadirektor või tema volitatud teenistuja ning tema määratud teenistujad. Koosoleku kutsub kokku peadirektor, nõukoja esimees või nõukoja esimehe volitatud nõukoja liige. Koosolekud protokollitakse, tuues välja nõukoja liikmete eriarvamused, ning protokoll edastatakse kõikidele nõukoja liikmetele, millega loetakse esindatud asutus nõukojas arutatust ja otsustatust teavitatuks. Koosolek võib toimuda ka elektroonilise vahendi abil, kui koosoleku kokkukutsuja on selle kutses ette näinud. Lõike 7 kohaselt on nõukojal õigus saada ametilt oma tööks vajalikke andmeid ja dokumente ning teenindatavate asutuste saadetud kaebusi ja ettepanekuid. Lõike 8 kohaselt korraldab nõukoja tööd amet.

6. peatükk „Rakendussätted” (§-d 17 ja 18) sisaldab RIA kehtiva põhimääruse kehtetuks tunnistamist ja jõustumissätet. Uue põhimääruse **§-ga 17** tunnistatakse kehtetuks majandus- ja kommunikatsiooniministri 25. aprilli 2011. a määrus nr 28 „Riigi Infosüsteemi Ameti põhimäärus“. **Paragrahvi 18** kohaselt jõustub määrus 1. jaanuaril 2027, jõustumisaega on põhjendatud seletuskirja 6. osas.

Eelnõu on kooskõlas volitusnormiga. VVS § 42 lõike 1 kohaselt kinnitab ameti põhimääruse minister ning sama paragrahvi lõike 2 kohaselt määratakse põhimääruses ameti ülesanded, struktuur ja juhtimise korraldus. Eelnõus piirdutakse nende küsimustega ega looda isikutele iseseisvaid õigusi ega kohustusi: ameti järelevalve- ja muu avaliku võimu teostamise pädevus tuleneb seadustest, eelkõige KüTS-ist, e-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seadusest ja avaliku teabe seadusest, ning põhimäärus annab üksnes nende jaotuse ameti struktuuris.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õigusega, kuid sellega ei võeta üle ega rakendata uusi Euroopa Liidu õigusest tulenevaid kohustusi. NIS2 direktiiv on Eesti õigusesse üle võetud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadusega, mis jõustus 1. jaanuaril 2026, direktiivi ülevõtmise vastavustabel esitati nimetatud seaduse eelnõu menetluses. Uus põhimäärus kordab ameti küberturvalisuse valdkonna ülesannete kirjeldamisel KüTS-is ametile pandud rolle ega laienda neid.

Uus põhimäärus puutub NIS2 direktiiviga kokku kolmes kohas. Esiteks sätestab § 8 ameti kui küberintsidentide käsitlemise üksuse töökorralduslikud kohustused, mis põhinevad direktiivi artiklis 11 sätestatud võimekusnõuetel. Need nõuded peavad olema riigi sees kindlaks määratud ja on senises õiguses sätestatud just ameti põhimääruses. Teiseks kirjeldab uue põhimääruse § 10 küberintsidentide käsitlemise üksuse ja turvahaavatavuse koordineeritult avaldamise koordinaatori ülesandeid kooskõlas direktiivi artiklitega 11 ja 12 ning KüTS-iga. Kolmandaks nimetab § 7 punkt 11 ameti ülesandena osalemise direktiivi artiklis 14 nimetatud koostöörühma tegevuses ja artiklis 16 nimetatud Euroopa küberkriisiga

tegelevate kontaktasutuste võrgustiku töös. Seetõttu on lisatud normitehniline märkus viitega NIS2 direktiivile.

Eelnõu § 7 punktis 7 nimetatakse ameti ülesannetena ka e-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seaduse § 2 tähenduses pädeva asutuse ning eIDAS-e määruse artikli 46c tähenduses ühtse kontaktpunkti ülesanded. Need rollid tulenevad e-identimise ja e-tehingute usaldusteenuste seadusest ja vahetult kohaldatavast eIDAS-e määrusest. Põhimäärus üksnes nimetab need ameti ülesannete hulgas, ei laienda neid ega loo ametile uut pädevust.

Lisaks täidab amet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 910/2014 artikli 22 kohase usaldusnimekirja pidaja ülesandeid. Euroopa Liidu määrust kohaldatakse vahetult ning uues põhimääruses selle sätteid üle ei võeta ega korrata, üksnes määratakse, milline ameti struktuuriüksus usaldusnimekirja pidamist korraldab. Eelnõu ettevalmistamise käigus ei tuvastatud Euroopa Kohtu praktikat, mis puudutaks eelnõusse puutuvat, see tähendab valitsusasutuse põhimääruse kehtestamist NIS2 direktiivi ja eIDAS-e määrusega seotud ülesannete täitmise korraldamiseks. Eelnõu on Euroopa Liidu õigusega kooskõlas.

4. Määruse mõjud

Mõjude hindamisel käsitletakse RIA ja RIT-i liitmisest ning sellega seotud põhimääruse muudatustest tulenevat mõju. RIA ja RIT-i liitmine on osa laiemast digiriigi reformist, mille koondmõju, sealhulgas hinnanguline kokkuhoid, on ligikaudu 11 miljonit eurot aastas ehk üle 43 miljoni euro nelja aasta jooksul, nagu on hinnatud reformi memorandumites ja Ernst & Youngi analüüsis[28]. Neid koondmõjusid ei saa muutmata kujul omistada sellele määrusele – allpool on määruse mõjuna käsitletud üksnes RIA ja RIT-i liitmisega seotud mõju, kogu reformi andmeid on kasutatud selgelt eristatud taustana.

Sihtrühmad. Muudatuse otsesed sihtrühmad on RIA ja RIT-i teenistujad ning RIT-i teenuste kasutajad, eelkõige riigiasutused ja teised avalikke ülesandeid täitvad isikud. Keskse arvutitöökohateenusega on 2026. aastal liitunud 59 asutust ligikaudu 9000 arvutitöökohaga. IKT-alusteenuseid, riigi infosüsteemi keskseid platvorme ja küberturvalisust tagavaid teenuseid kasutab kogu avalik sektor[29], mis 2026. a seisuga koosneb ligi 2200 asutusest ning 14 000 töötajast.[30] Mõju hindamisel on kasutatud nelja kriteeriumi: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude risk.

Uue põhimäärusega luuakse ühtlasi selge õiguslik alus riikliku küberjuhtimiskeskuse ülesannete täitmisele (§ 7 punkt 8). Selle muudatuse sihtrühm on ka riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused, tulevikus ka kriitilise teenuse pakkujad, sealhulgas olulised ettevõtjad, kes liituvad küberjuhtimiskeskuse teenusega, kuna nende jaoks muutub küberintsidentide seire, tuvastamise ja lahendamise toe korraldus.

4.1. Sotsiaalne mõju

Muudatus mõjutab RIA ja RIT-i teenistujaid. RIT-i teenistujate jaoks tähendab liitmine tööandja vahetumist: valitsuskabineti otsuse kohaselt viiakse teenused üle koos nende osutamiseks vajaliku ressursiga, sealhulgas töökohtade, eelarvete, lepingute ning õiguste ja kohustustega, mistõttu töö sisu valdaval osal teenistujatest ei muutu[31]. Personali üleviimise korraldus otsustatakse liitmise ettevalmistavas etapis, mis kestab kuni 31. detsembrini 2026.

Mõju ulatus on väike, sest valdava osa teenistujate tööülesanded ei muutu; mõju avaldumise sagedus on väike, sest tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude risk on keskmine, sest üleminekuperioodi ebakindlus võib suurendada oluliste spetsialistide lahkumise riski pingelisel IKT-

[28] IKT reform. Kokkuvõte. Justiits- ja Digiministeerium: 2026. https://www.justdigi.ee/sites/default/files/documents/2026-07/IKT%20reformi%20kokkuv%C3%B5te.pdf

[30] Avaliku sektori statistika. https://fin.ee/halduspoliitika/riigihaldus/avaliku-sektori-statistika

[31] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele, 11.06.2026. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870

tööjõuturul. Riski maandatakse varajase ja selge teavitusega, teenistujate kaasamisega üleminekuplaani koostamisse ning sellega, et muudatus valmistatakse ette koostöös mõlema asutusega. Kokkuvõttes ei ole sotsiaalne mõju riigi tasandil oluline, kuid on sihtrühma jaoks tuntav ja vajab teadlikku juhtimist.

4.2. Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Mõju riigi julgeolekule on positiivne. Liitmise järel on riigi keskne digitaristu (serveritaristu, riigipilv, arvutitöökoht, elektrooniline side) ja riigi küberturbevõimekus (küberintsidentide käsitlemise üksus, küberjuhtimiskeskus, kriitilise teabe taristu kaitse) ühe asutuse juhtida. See lühendab info liikumise ja reageerimise ahelat küberintsidentide korral, võimaldab rakendada turvanõudeid taristuteenustes ühetaoliselt ning parandab teenuste toimepidevust, mida rõhutab ka reformi eesmärgipüstitus: killustatuse vähendamine, küberturvalisuse tugevdamine ja töökindluse parandamine[32]. RIT-i püsivad riigikaitseülesanded ja riigisaladuse kaitse korraldus lähevad üle ametile, mis peab tagama nende katkematu täitmise.

Küberjuhtimiskeskuse ülesande sõnaselge sätestamine annab riigile keskse võimekuse tuvastada ja ennetada Eesti kriitiliste digiteenuste intsidente ning toetada nende lahendamist. Küberjuhtimiskeskuse osaks on keskne seiresüsteem, mis loob riiklikul tasemel reaalajalähedase tervikpildi kriitiliste teenuste toimimisest ja omavahelistest seostest, ründepinna haldus asutuste internetis paiknevate varade tuvastamiseks, turvaoperatsioonide platvorm haavatavuse tuvastamiseks ja analüüsimiseks ning automatiseerimis- ja reageerimisvõimekus tuvastatud turvanõrkuste kõrvaldamiseks. Keskne ööpäevaringne võimekus suurendab ressursitõhusust, vähendab dubleerimist, koondab eksperditeadmise ühte kohta ning annab riigile parema võime kaitsta digiriiki kiirete, skaleeritavate ja samaaegsete ohtude vastu. Samas ei asenda küberjuhtimiskeskus ühegi asutuse sisemist IT-teenuste haldust ega võta teenuste omanikelt vastutust nende teenuste käideldavuse, terviklikkuse ja konfidentsiaalsuse eest – keskus loob täiendava tuvastus-, koordineerimis- ja reageerimisvõimekuse.

Mõju ulatus on keskmine, sest muutub küberturbe ja selle taristu juhtimise korraldus, mitte kaitsevõime ise; mõju avaldumise sagedus on suur, sest taristu- ja küberturvalisuse teenuseid osutatakse pidevalt; mõjutatud sihtrühm on suur, hõlmates kogu avalikku sektorit teenuse saajana; ebasoovitavate mõjude risk on keskmine, sest ümberkorralduse ajal võib tähelepanu hajumine suurendada teenusekatkestuse või intsidendile reageerimise viivituse riski. Riski maandatakse sellega, et muudatused ei tohi halvendada olemasolevate teenuste kvaliteeti.[33] Üleminekuperioodil säilitatakse senised teenused ja tööprotsessid, kuni uued lahendused on valmis. Kuna vähemalt ühe kriteeriumi järgi on mõju hinnatud suureks, on mõju oluline – tegemist on eelnõu keskse positiivse mõjuga. Mõju välissuhetele ei ole oluline, sest ameti rahvusvahelised rollid, sealhulgas NIS2 direktiivi kohastes koostöövõrgustikes, ei muutu.

4.3. Mõju majandusele

Otsene mõju ettevõtjatele ja kodanikele puudub: määrus ei muuda ühegi eraõigusliku isiku õigusi ega kohustusi ning küberturvalisuse nõuete adressaatide jaoks jääb järelevalveasutus samaks. Kaudne mõju avaldub IKT-tarnijatele: liidetud asutus korraldab hankeid ühiselt, mis võib tuua kaasa suuremad hankemahud ja raamlepingud. See võib parandada riigi läbirääkimispositsiooni ja hanketingimuste ühtlust, kuid võib üksikjuhtudel tõsta väiksemate pakkujate osalemiskünnist. Mõju suunda ja suurust ei ole võimalik enne hankeplaanide koondamist täpselt hinnata. Mõju ulatus, sagedus ja sihtrühm on väikesed ning ebasoovitavate mõjude risk väike, mistõttu mõju majandusele ei ole oluline. Muudatused ei mõjuta ettevõtjate ega üksikisikute halduskoormust.

4.4. Mõju elu- ja looduskeskkonnale

[32] IKT reform. Kokkuvõte. Justiits- ja Digiministeerium: 2026. https://www.justdigi.ee/sites/default/files/documents/2026-07/IKT%20reformi%20kokkuv%C3%B5te.pdf

[33] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele, 11.06.2026. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870

Mõju elu- ja looduskeskkonnale puudub. Määrus ei reguleeri keskkonda mõjutavat tegevust. Serveritaristu konsolideerimisega pikemas vaates kaasneda võiv energiakasutuse vähenemine on laiema reformi ja taristuotsuste, mitte selle määruse mõju.

4.5. Mõju regionaalarengule

Mõju regionaalarengule puudub. Mõlemad asutused asuvad Tallinnas ning teenuseid osutatakse üle riigi asukohast sõltumata. Töökohtade paiknemine liitmisega ei muutu.

4.6. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele

Tegemist on eelnõu peamise mõjuvaldkonnaga. Liitmise tulemusena väheneb Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala asutuste arv ühe võrra ning moodustub valitsusasutus, mille 2027. aasta eelarve on 87 miljonit eurot koos maksude ja amortisatsiooniga.[34] Teenuse kasutajate jaoks tähendab liitmine, et riigi infosüsteemi keksete platvormide, küberturvalisuse ja IKT-alusteenuste küsimustes on edaspidi üks teenusepakkuja ja üks lepingupartner senise kahe asemel, mis lihtsustab teenuste tellimist, intsidentide lahendamist ja arendusvajaduste koordineerimist. Kohaliku omavalitsuse üksustele kohustusi ei lisandu: nende võimalus kasutada ameti teenuseid jääb vabatahtlikuks ja kokkuleppepõhiseks.

Mõju ulatus on suur, sest kahe asutuse struktuur, juhtimine ja tugifunktsioonid korraldatakse ümber; mõju avaldumise sagedus on suur, sest uus korraldus rakendub püsivalt. Keskse arvutitöökohateenusega on liitunud 59 asutust ning riigi IKT-alusteenuseid ja küberturvalisust tagavaid teenuseid kasutab kogu avalik sektor. Ebasoovitavate mõjude risk on keskmine, hõlmates ühinemisjärgse töökultuuri ja protsesside ühtlustamise kulu ning riski, et sünergia jääb kavandatust väiksemaks. Kuna mõju ulatus ja sagedus on suured, on mõju oluline. Liitmise mõjusid seiratakse IKT reformi elluviimise seire raames. Eraldi järelhindamist ega mõjude analüüsi aruannet ei koostata, sest mõju on hinnatud Ernst & Youngi analüüsis ja reformi memorandumites.

Täiendav mõju riigiasutuste korraldusele kaasneb küberjuhtimiskeskuse ülesande sätestamisega. Amet hakkab koguma ja analüüsima keskselt ohuteavet, pakkudes küberjuhtimiskeskuse teenusega liituvatele asutustele ööpäevaringset seiret, intsidentide lahendamise tuge ning võimalust kasutada eksperditeadmisi ja toimivaid lahendusi. Liituvate asutuste jaoks töökoormus lühiajaliselt vähesel määral suureneb, kuna küberjuhtimiskeskuse ülesande täitmiseks vajalikud arendused ja üleriigilise seiresüsteemiga liitumise tööd nõuavad nii ametilt kui liituvatelt asutustelt lisaressurssi, sealhulgas tehniliste ekspertide tööaega. Pikaajaliselt töökoormus arvestataval määral väheneb, kuna küberjuhtimiskeskuse ülesande täitmise tulemusel kasvab efektiivsus riigi IT-teenuste seiramisel ja intsidentide lahendamisel ning väheneb dubleeriv seiretegevus asutustes. Pakutavad lahendused on paindlikud ja skaleeritavad ning neid saab kohandada nii väiksemate kui ka suuremate süsteemide jaoks. Iga asutus vastutab jätkuvalt oma teenuste käideldavuse, terviklikkuse ja konfidentsiaalsuse eest ise, kuna küberjuhtimiskeskus koondab tervikpildi, kuid ei asenda asutuste enda seiret.

Halduskoormuse koondkokkuvõte:

– ettevõtjate halduskoormus: jääb samaks, sest määrusega ei muudeta ettevõtjate kohustusi;

– inimeste halduskoormus: jääb samaks, sest määrusega ei reguleerita kodanike suhtlust riigiga;

– avaliku sektori töökoormus: väheneb, sest dubleerivad tugifunktsioonid koondatakse, teenuse kasutajatel on kahe lepingupartneri asemel üks; küberjuhtimiskeskuse teenusega liituvate asutuste töökoormus lühiajaliselt vähesel määral suureneb liitumistööde tõttu, kuid pikaajaliselt väheneb, kuna keskne seire ja intsidentide lahendamise tugi vähendavad dubleerivat tegevust asutustes.

[34] Allikas: riigirahanduse infosüsteem (KAIS), 10.09.2026.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamise eest vastutavad Justiits- ja Digiministeerium ning Riigi Infosüsteemi Amet. Rakendamiseks vajalikud tegevused viiakse ellu liitmise ettevalmistavas etapis, mis kestab kuni 31. detsembrini 2026: RIT-i teenuste, lepingute, varade, eelarvevahendite ning õiguste ja kohustuste üleandmise ettevalmistamine, personali üleviimise korraldamine, ameti struktuuriüksuste põhimääruste ja töökorralduse dokumentide kehtestamine ning info- ja tugisüsteemide ühildamine.

Määruse rakendamiseks ei taotleta riigieelarvest lisaraha: valitsuskabineti otsuste kohaselt viiakse muudatused ellu olemasolevate eelarvete raames ning RIT-i eelarvevahendid lähevad koos teenustega üle Riigi Infosüsteemi Ametile[35]. Liitmisega kaasnevad ühekordsed kulud, eelkõige info- ja tugisüsteemide ühildamine, töökeskkonna ja visuaalse identiteedi muudatused ning personalitoimingud, kaetakse asutuste olemasolevatest eelarvetest ja liitmisel vabanevast ressursist. Ühekordsete kulude hinnanguline maht selgub liitmise ettevalmistavas etapis. Määruse rakendamise eeldatav tulu on ameti tegevusvaldkonnaga seotud teenuste osutamisest laekuvad vahendid, mille maht vastab RIT-i senisele teenuspõhisele rahastusele. Kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetele mõju ei ole.

Lisategevused ja -kulud kaasnevad küberjuhtimiskeskuse ülesande täitmisega. Esimeses etapis, mil amet loob lahendused, mille abil saavad teised asutused küberjuhtimiskeskuse teenusega liituda ja oma kriitiliste teenuste ööpäevaringset seiret korraldada, kaetakse kulud ameti eelarvest ning liituvatele asutustele otsest lisakulu ei teki, sest vajaliku tarkvaralise lahenduse tagab amet. Liituvatel asutustel on liitumiseks vaja kasutada oma ressurssi, näiteks tehniliste ekspertide tööaega. Edasiste etappide arendused, sealhulgas riikliku küberjuhtimiskeskuse võimekuse ülesehitamine ja mehitamine küberturvalisuse keskuse koosseisus ning küberohtude analüüsi ja küberkriminalistika (*forensics*) võimekuse ülesehitamine, vajavad lisaraha ekspertide palkamiseks ja IT-arendustöödeks. Liituvatel asutustel on vaja tagada teenusega liitumiseks miinimumvõimekus ja teha vastavad investeeringud, mille suurus oleneb asutuse hetkeolukorrast, näiteks logimise ja seire osas.

Perioodiks 2027–2030 on küberjuhtimiskeskuse ülesande täitmiseks vajalik rahastus kavandatud järgmiselt: parema küberohtude analüüsi ja küberkriminalistika võimekuse ülesehitamiseks, mille tulemusena tekib terviklik küberohupilt ja olukorrateadlikkus riigi küberdomeenis, sealhulgas ülevaade kriitiliste teenuste toimimisest, mõjudest ja seostest ning reaalajas info teenuste toimimise kohta lõppkasutaja jaoks, on vaja hankida suurtel keelemudelitel põhinev aktiivkaitselahendus ligikaudu 25 000 kasutaja küberkaitsmiseks, kulu kokku on 22 680 000 eurot. Riikliku küberjuhtimiskeskuse võimekuse ülesehitamiseks ja mehitamiseks küberturvalisuse keskuse koosseisus, et tagada ööpäevaringne seirevõimekus ning küberintsidentide tuvastamise, neile reageerimise ja nende lahendamise tugi, on vajalik tööjõud kokku 15 täistööajaga ametikohta, hõlmates küberkriminalistikat, ohuteabe analüüsi, reaalajas intsidentidele reageerimist ja intsidentide haldamist ning seire arendust; kulu kokku on 5 700 887 eurot. Kulud kaetakse Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala eelarvest. Vajalik tööjõud leitakse RIA ja RIT-i ühinemisel ning eelnõu koostamise ajaks ei ole selgunud Justiits- ja Digiministeeriumi vajadust lisakulude järele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2027. Eelnõu kohaselt sätestatakse jõustumisaeg, mis erineb haldusmenetluse seaduse[36] § 93 lõikes 2 sätestatud üldisest korrast, mille kohaselt jõustub määrus kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist. Esiteks on otsus ühendada RIT RIA-ga hiljemalt 1. jaanuariks 2027 tehtud Vabariigi Valitsuse tasandil ning põhimäärus peab jõustuma samal ajal ülesannete ja ressursi üleminekuga. Teiseks langeb jõustumine kokku eelarveaasta algusega, mis võimaldab RIT-i eelarvevahendid üle anda terve aasta kaupa. Kolmandaks vajavad liitmise ettevalmistavad tegevused, sealhulgas personali

[35] IKT reform: IT-majade konsolideerimine. Memorandum valitsuskabineti nõupidamisele, 11.06.2026. https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/34f584fc-77fa-4dca-ac79-5412c0dd0870

[36] Haldusmenetluse seadus. – RT I, 06.07.2023, 31. https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023031

üleviimine, lepingute üleandmine ja struktuuriüksuste põhimääruste kehtestamine, ettevalmistusaega kuni 2026. aasta lõpuni ning kindel jõustumiskuupäev annab teenistujatele ja teenuse kasutajatele muudatuste selge ajaraami.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks Riigi Infosüsteemi Ametile ning Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskusele. Mõlema asutuse teenistujaid on liitmise ettevalmistamisest teavitatud ja neid kaasatakse ülemineku kavandamisse.